

Szerkesztési iroda:
Nagyberek Zápolya-
ntea 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagyberek-
rek, Zápolya u. 1. hová
a hirdetések előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Nagyberek, 1916.

XLV. évfolyam, 278. szám.

Előfizetési árak:
Égész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák. :::
Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Hétfő, december 4.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távirati jelentései. —

Bukarest erődei előtt.

Előkészületek Bukarest ostromára. — Entente-körök szerint a románok feadják Bukarestet. — Az új orosz miniszterelnök programja. — Az entente és görög csapatok összeütközése.

— A mai nap hírei. —

Bukarest ostrom előtt.

Budapest, dec. 4. Bécsből sürgönyzik:

Ideérkezett jelentések szerint, a román seregek helyzete egyre rosszabb lesz. Csapataink több helyen átlépték az Argesul folyót, amely az utolsó védelmi vonala volt, ahol a románok a bukaresti erődítmények ellen irányuló támadást feltartóztatni akarták.

Csapataink több helyen túl vannak a folyón és abban a pillanatban amikor nehéz tűzérsgünk elhelyezkedik, a bukaresti erődök is érezni fogják nehéz tűzérsgünk hatását.

Budapest, dec. 4. Bernből sürgönyzik:

Entente-körök azt hiszik, hogy a román hadvezetőség ki fogja üríteni és fel fogja adni Bukarestet, mert az argesuli védelmi vonal áttörése után a város védelme reménytelennek látszik.

Az új orosz miniszterelnök programbeszéde. — Oroszország a végsőig folytatja a harcot. — Oroszországnak biztosították Konstantinápolyt.

Budapest, dec. 4. Szentpétervárról sürgönyzik:

Trepov az új miniszterelnök a dumában hosszabb programbeszédet mondott, amelyben hangoztatta az ellenségivégleges leveréséig folytatandó harcot.

Felszólította az országot, hogy eme cél felé, amelynek elérése kétségtelen, egységesen törekedjenek. Kiemelte, hogy ha az ellenség által reájuk mért csapások még olyan kegyetlenek is, az ellenség végső veresége kétségtelen.

Kijelentette, hogy Oroszország célja nemcsak az, hogy a fegyverrel elragadott Lengyelországot fegyveresen visszahódítsa, hanem hogy az Orosz-Lengyelország határán tuifekvő lengyel területeket is meghódítsa.

Közölte a miniszterelnök a dumával, hogy a szövetségesek biztosították Oroszországnak Konstantinápolyt és a tengerszorosok végleges birtoklását. Oroszország a földközi tengerhez való kijárat szuverén birtokbavételénél a román zászlónak, amely nem először harcol az oroszszal, szabad hajózást fog engedni.

A világtörténelmi — mondotta a miniszterelnök — nem látott még a mostanihoz hasonló döntő pillanatot. Össze kell gyűjteni egész erőnket és egész erőnkkel az ellenségre kell vetni magunkat. Ennek az erőnek semmi sem állhat ellen.

A kormány programjának egyetlen pontja a tökéletes győzelem, bár-mibe kerüljön is.

Tüntetés az új orosz miniszterelnök programja ellen.

Budapest, dec. 4. Szentpétervárról sürgönyzik:

Amikor Trepov miniszterelnök a dumában a szószerkekre lépett, hogy felolvassa programját, a szélső baloldal lármás ellenséges tüntetést kezdett, úgy hogy Trepov háromnegyed óráig nem tudott szóhoz jutni. A rend csak akkor állott helyre, amikor tizenkét szocialista képviselőt eltávolítottak a dumából.

Az angol kormány rekonstrukciója.

Budapest, dec. 4. Londonból sürgönyzik: A Reutter-ügynökség hivatalosan közli:

Asquith miniszterelnök a háboru hatásosabb folytatása érdekében tanácsolni fogja a királynak a kormány rekonstrukcióját.

A görög és az entente csapatok harca.

Budapest, dec. 4. Párisból sürgönyzik:

Az athéni eseményeket nagy felháborodással tárgyalják a francia lapok. A lapok követelik, hogy az „orgyilkosokat és árulókat” példásan büntessék meg.

A Havas-ügynökség jelenti:

December elsején görög csapatok megtámadták a Zapelonban levő francia csapatokat. Fegyver- és gépfegyvertüzelést indítottak rájuk. Több halott és sebesült volt. Az entente hatalmak elhatározták, hogy erélyes rendszabályokat léptetnek életbe s Görögországtól teljes elégtételt követelnek.

Budapest, dec. 4. Genfből sürgönyzik:

A francia sajtó nem igen tud hírt adni az athéni eseményekről, mert a cenzura elnyomja az athéni híreket.

A Journal az athéni eseményekről ezeket írja:

Az athéni komoly eseményeket titok fedi s csakis annyit mondhatunk, hogy nagy jelentőségű eseményekre kell előkészülnünk.

A német hősök szerbiai temetőjének felavatása.

Budapest, dec. 4. Belgrádból sürgönyzik:

Ma délelőtt avatták föl Banova-Bródban Falkenhayn tábornok jelenlétében a Szerbiában elesett német hősök temetőjét. A felavatásnál a csapatok sortűzet adtak, az ütegek pedig huszonegy lövést tettek.

Gyászmisék az elhunyt királyért.

Budapest, dec. 4. Az elhunyt király lelkiüdvéért ma délelőtt tartották a budavári Mátyástemplomban a hivatalos gyászistentiszteletet, amelyen megjelent August a főhercegnő gyermekeivel, a kormány, a főrendiház, a képviselőház, a főváros törvényhatósága és a diplomáciai képviselők, a palota hölgyek és nagy gyászközönség. A gyászmisét Csernoch János hercegprímás celebrálta diszes segédlettel.

Budapest, dec. 4. Belgrádból sürgönyzik:

Ma délelőtt a belgrádi konakban elhunyt királyunk lelkiüdvéért rekviemet tartottak. Az istentisztelet során a konak parkjában a gyalogság sortűzet adott; a várban pedig a tűzérsg százegy ágyulövést tett.

A katonák mindenütt.

— dec. 4.

Hogy a fronton már harmadik éve szembe néznek a halállal és meghalnak, ha kell, hiszen ez a katonasor, hát nem lepődünk meg. De hogy hű katonáink nemcsak a golyózáporban járnak legelő, hanem a frontmögötti kötelességekből is megkövetelik és derekasan ki is veszik a részüket; ez félistenekké nagyítja valamennyiüket a szemünkben és elapasztja a csodatunkat, amivel kellőképpen méltányolhatnók őket.

Vetésben, aratásban, ha ellankad, vagy megfogyatkozik a munkáskéz, a füstölő fegyvert nem pihenés okából tesszük le, hanem kapára-kaszára kapnak s így verik el az itthonlevők gondjait. Ha a kárpáti hontalanokat fedél alá kell segíteni, megint ők az elsők, akik sovány zsoldjukat följánlják. Menekülnek és szenvednek az erdélyiek? Nincs az az elvándorolt katonabugyelláris, amely meg ne nyílnék, hogy leszárítsa a nyomoruság könyeit. Mindenütt a katonák, a mi verhetetlen, mesébe illő hőseink...

A hadikölesön aláírásából is ők ragadják meg és kötik le legerősebben a figyelmünket. Az életével egyik se törődik, de a fillért egyik hadikölesöntől a másikig kuporgatja mind s van ak végrendeletben köti a pajtásának lelkére a hadikölesönt — jegyezzen belőle. Olykor talán számba sem vehető, mert pénznek annyira kevés, de az elmosódó összegek a magyar föld, a haza szeretetének olyan mérhetetlen mélységéről, a nemzeti őserő olyan kiapadhatatlanságáról beszélnek, hogy megindulás és köny nélkül a legtöbb-szor alig-alig állja az ember.

Már szinte mindennapi ez a dolog, de azért ahányszor találkozunk vele, ismét és ismét megragadjuk s jó magásra emeljük, hogy mindenki meglássa. Lássák ellenségeink s tanulják meg e példákról, hogy nálunk nélkül számoltak, amikor vesztünkre szövetkeztek. És hadd lássák idehaza és okuljanak, ha mégis akadnának még köztünk, akik valamivel adósai volnának a nemzetnek, hogy számon tartunk mindent és mindenkit. Ime a jót, bárha olyankor csak morzsányi, büszkén ismerjük el a magunkénak és szíveinkbe zárjuk. De épp így ítélni fogunk és pedig kérlelhetetlenül — a bujkálók fölött is, akik nemzetüket legnagyobb veszedelmének a napjaiban érzéketlenül, idegenül magára, sorsára bízták.

HIREK.

— **Hivatalos jelentések december hó 3-ikáról.** A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harc-téri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harctér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: Bukaresttől délnyugatra megkísérelte az ellenség, hogy gyorsan összeszedett nagyobb erőknek előretörésével fordulatot idézzon elő. Az ellenséges támadó csoportot délről és nyugatról közrefogtuk és a Mislovon át vetettük.

Német csapatok egyidejűleg Bukaresttől nyugatra átkeltek az Argiseun, Gaesaitól nyugatra és délnyugatra osztrák-magyar és német hadosztályok megtörték a románok újabb ellenállását. Falkenhayn tábornok hadseregének más oszlopai a Dambovita-völgyben előrenyomulnak a román területen. Tegnap több mint 2800 foglyot szállítottunk be és 15 ágyút zsákmányoltunk.

József főherceg vezérezredes hadsereg-arcvonala: Az ellenség kárpáti offenzívája tovább tart. Az ellenséges támadások főleg a Trotus felső folyásától két oldalt elterülő vidék és a Galícia délkeleti szögletében levő állásunk ellen irányultak. Az ellenséget ép úgy, mint az előző napokon súlyos veszteségével mindenütt visszavertük.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: Különösebb esemény nem volt.

Olasz harctér:

A tenger melléki arcvonaltól déli szárnyán a tüzérségi harc éjjel-nappal szakadatlanul tartott.

Délkeleti harctér:

Jelentősebb esemény nem volt.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harctér:

A Somme és a Maas területén a tüzérségi tevékenység egyes nappali órákban fokozódott és helyenkint éjjel is felülmutat a szokásos mértékét.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: Eltekintve az élénkebb tüzeléstől, a Narajovka mentén és a Dnyesztertől délre nem volt lényegesebb esemény.

József főherceg vezérezredes arcvonala: Tegnap az orosz-román kárpáti offenzíva ötödik napján a támadások főleg az Erdős-Kárpátokban levő német vonalak ellen irányultak. A Gutin-tónál a Smotrecz mentén a Baba Ludovától nyugatra különösen hevesen és a Greteala-magaslaton gyakran megismételve az oroszok mindig hiába intéztek rohamot. Tüzelésünk nagy részt ütött a támadók tömegeiben. Német portyázó különítmények a Baba Ludován utána nyomulva a hátráló ellenségnek 4 tisztet és több mint 300 főnyi legénységet hoztak magukkal. Kirlibabától keletre a Trotus és az ojtózi-völgy két oldalán szintén megbiúsultak erős támadások. Itt több száz ember elfogtuk.

Mackensen vezértábornagy hadserege: Az Argesul mentén a csata tovább tart. Eddigi lefolyása megfelelő vezetőségünk terveinek. Kampolungtól és Pitestitől számítva német és osztrák-magyar csapatok harcok közben tért nyertek. Az Argesul-völgyben ma éjjel a 21-ik nyugatporoszországi tartalék gyalogezred két zászlóalja az 54. számú neumarki tábori tüzérezrednek a megsebesült Richter őrnagy vezetésével a tüzérségével egészen Caestilig tört előre és ott az ellenségtől hat tarackot vett el. Az Argesul folyása irányában tovább lefelé átléptük s így előretörő román csoportot, mely Bukaresttől délnyugatra az Argesulon és a Mengilován át előrenyomult, átkaroltunk és súlyos veszteségével északkeleti irányban a Neajlova-szakaszon túl visszavetettük. A Duna mentén a legszélsebb jobbszáron december elsején ellenünk intézett orosz támadásokat az ellenségre nézve veszteségteljesen visszavertük. A helyzet ott másodikán nem változott. A 9-ik és a dunai hadseregnek a tegnapi harcokban ejtett zsákmánya 2860 fogoly, 15 ágyú, több gépkocsi és igen sok más jármű. A dobudzsai harc vonal nyugati szárnyán bolgár ezredek tüzelésükkel, részben pedig a saját vonalukon túl való előretöréssel ellenséges támadásokat visszautasítottak. Tovább keletre török és bolgár csapatok az orosz állások felé előrenyomultak. 3 orosz hadosztályból ejtett foglyokból megállapították az ellenséges erő megosztását és két páncélos gépkocsit zsákmányoltak az angol személyzettel együtt.

Macedóniai arcvonaltól:

Az ellenség pergőtűz után megtámadta Monasztirtól északnyugatra a bolgárok által megszállott 1248-as magaslatot, de véres veszteséget szenvedett. Ez a magaslat ép úgy mint

a Gruniste mellett levő hasonlóképpen megtámadott várrom szilárdan a védők kezén maradt. — Ludendorff.

Wolff jelentés: Érkezett éjjel 12 órakor:

Az Argesul melletti csatát Bukaresttől északnyugatra a kilencedik hadsereg megnyerte. A császár elrendelte, hogy Poroszországban és Elzász-Lotharingiában negyediken a harangok megkonduljanak.

— **A szabad liceum előadása.** A kulturális egyesület szabad liceumának második előadását tegnap Menezer Lipót tartotta, aki nagy korának gazdag emléktárából a mostani erdélyi menekülés alkalmából az 1848—49-iki menekülés érdekes és ismeretlen emlékeit közölte a hallgatósággal. Színesen közvetlen hatással ismertette a szerb lázadás részleteit, a torontai és becskeréki magyarság menekülését a föllázított szerbek elől. Ez a menekülés is sokban hasonlított a mai erdélyi meneküléshez, mert a menekülőknél akkor is tengerlyen kellett menekülniök, mint az erdélyiek nagy részének ma. Mint tizenhárom éves fiú, az előadó részt vett a nagyvennyolcadiki menekülésben s bámulatos memóriával festette a hetven év előtti események részleteit a szabadságharc itt fellobbanó tüzeiből. A közönség mindvégig nagy figyelemmel hallgatta az érdekes előadó érdekes ismertetéseit s meleg tapsokkal jutalmazta.

— **Kitüntetés.** A király megparancsolta, hogy szepesbélai dr. Róth Pál a nagykirályi kórház főorvosának, aki mint katonai főorvos teljesít jelenleg itthon orvosi szolgálatokat és ismételtelen a harc terepen volt, az ellenség előtt teljesített önfeláldozó szolgálataiért legfelsőbb elismerése tudtul adassék.

— **Adomány.** Jankov Zsiva felsőlemeri lakos 200 korona adományt küldött dr. Dellimanics Lajos főispánhoz ingyenre, amely adományt lapunk útján illetékes helyre juttatta.

— **Kérem a Temesvári es. és kir. hadapródiskola hősi halált halt növendékeinek hozzátartozóit.** Folyamatban van a es. és kir. katonai és nevelőintézetekben örök emlékeztül és a növekvő ifjúság lelkesítő példájára oly gyűjtemény létesítése, melyben helyet találjon mindaz, ami volt növendékei hősi életére és érdemeire vonatkozóval bír. E törekvésünk támogatása végett azzal a kérelemmel fordulunk hősi halált halt növendékeink hozzátartozóihoz, hogy bennük e munkánkban támogatni kegyeskedjenek. Halás szívvel fogadjuk és őszinte kegyelettel őrizetbe vesszük hőseink élettrajzi adatait, vitézi tetteik leírását, hadi és személyi jelvényeket, képeket, emléklapokat, a hadvezetéség átengedte zsákmánytárgyakat stb. A „Temesvári es. és kir. hadapródiskola“ parancsnoksága.

— **Az utipodgyászok megvizsgálása és a vasutak.** A m. kir. államvasutak igazgatósága értesíti az utazó közönséget, hogy a kormány rendelete alapján a magyar szent korona országainak területén kívül fekvő helyekre, ugyszintén az ország belsejében fekvő, az Országos Közlekedési Hivatal által jelölt és a Budapesti Közlekedés mindenkor közölt vasúti és hajóállomásokra rendelt utipodgyászdarabokat — ideértve a katonai személyek által menetlevél, nyílt parancs, stb. utazási igazolvány alapján feladott podgyászoküldeményeket is — az erre kijelölt és közhírré tett állomásokon a feladás előtt az egyéb állomásokon feladott podgyászdarabokat pedig az ország határára belül fekvő arra kijelölt vizsgáló állomáson a vizsgálattal megbízott hatósági közegek megvizsgálják. Az utas köteles podgyászának vizsgálatánál jelen lenni.

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Kedden, 1916. évi december 5-én három előadás, délután 4 órakor zónaelőadás félhelyárakkal, 6 és fél 9 órakor rendes helyárakkal.

A Z ÖRÖK BÚN.

Nagyhatású társadalmi dráma 4 felvonásban. A főszerepben a bájos Henny Porten.

— **Öfelsége I. Ferencz József temetése és a gyönyörű kísérelő műsor.** —

Ha a nyeket igazgató zónaség telezett cikkeket zolvány cikkeket A kézi vasuti jón tör

becskeréki állomás hogy a let vas sebesül mányoz B a k a más go

holnap kerül sz n e l. A ismét h téséről amely a nagy

— Y delmi m az áldoz számára harisnyá gyokat jön be A utca 38. gett. A ingyen s

— H Hadseg hazafias gyen se gondúz A külön sűrűbben hogy a v lámaiban nak, érz kedvüket huzós n réz- és f citerák, s nagyobb jön egye átvételi utca 38). gel száll

— E golyóháro mely a M Tudósító gróf és H jelenik me lentős ere katona s személyét pontra jut sikerült Zentralna Nyomozó fogolytábo hetőséget eselben é A Katona szerkesztő dapest, I tona-Nyon minden eg

Az ing tár nyitva este 10-ig órától est szerda, pé

Városi kútszéki 8-tól d. u. 3

A „Ma nyugdíjgy hó 1-je és el befizeté d. u. 2-5 eszköztelt

Ha a fél ezt elmulasztja, a következményeket viseli. A m. kir. államvasutak igazgatósága figyelmezteti az utazó közönséget, hogy a szállítási igazolvány kötelezettsége alá tartozó terményeket és cikkeket podgyásként még szállítási igazolvány mellett sem szabad szállítani. E cikkeket csakis fuvarlevéllel adhatók fel. A kézipodgyász darabok megvizsgálása a vasuti kocsiszakaszokban, illetőleg a hajón történik.

— **Kérelem a közönséghez.** A nagybecskereki vöröskereszt vasúti nyugvó állomásának vezetője kéri a közönséget, hogy a nagybecskereki vöröskereszt-egyetlen vasúti állomásán átvonuló beteg és sebesült katonák részére cigarettát adományozni sziveskedjenek. Az adományok Bakalovich Plátóhoz, a nyugvó állomás gondnokához (Megyeház) küldendők.

— **Az örök bűn** címmel a Városi Moziban holnap (ismét) egy nagy érdekességű dráma kerül színre, a főszerepben Henny Portenel. Azonkívül érdekes kísérő műsor lesz a színpadon, amely az elhunyt királyunk temetéséről fölvevő valóban kitűnő mozgóképeket, amelyek teljes hűséggel szemünk elé tárják a nagy temetést.

— **Mindent a hadseregnek!** A m. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala kéri az áldozatkész magyar társadalmat, hogy a számára használhatatlan vagy nélkülözhető harisnyát, vagy esetleg gyapju és vászonrongyokat minél nagyobb mennyiségben küldjön be Átvételi Különítményhez (IV. Váci-utca 38. sz.) a haretőren való felhasználás végett. A „Szereteadomány” jelzésű csomagok ingyen szállíthatnak.

— **Hangszereket a katonáknak!** A Hadsegélyző Hivatal kéri az áldozatkész hazafias magyar társadalmat, hogy legyen segítségére a haretéri hősöknek gonduló hangszerekkel való ellátásában. A különböző frontok katonáinak egyre sürűbben megnyilatkozó szükséglete az, hogy a vérszomjú harcok pihenőin a zene hullámaiban mintegy lelki fűrdőhöz jussanak, érzéseiket kifejezhessék és harci kedvüket fokozhassák. Szájharmónikák, húzos harmónikák, okarinák, hegedűk, réz- és fafuvolák, klarinétok, tárogatók, citerák, grammofonok kellenének minél nagyobb számban. Aki csak teheti, küldjön egyet-mást a Hadsegélyző Hivatal átvételi különítményének (IV. Váci-utca 38.), amely a hangszereket készséggel szállítja az összes frontokra.

— **Eltűntek kutatása az ellenséges foglyatáborokban.** A „Katonai-Nyomozó Jegyzék”, mely a Magyar Vörös-Kereszt Egylet budapesti Tudósító Irodája vezetőinek: Batthyány Lajos gróf és Hadik-Barkóczy Endre gróf kiadásában jelenik meg, már eddigi kutatásai során is jelentős eredményeket ért el. Sok olyan eltűnt katonára derített világosságot, akinek személyét illetőleg a hivatalos nyomozás holt pontra jutott. A szerkesztőségnek legújabb sikerült biztosítania a weni Gemeinsames Zentralnachweisebureau útján, hogy a Katonai-Nyomozó Jegyzék minden száma az ellenséges foglyatáborokba is eljusson s ezzel újabb lehetőséget nyitott arra, hogy kutatásai még több esetben és még eredményesebbek legyenek. A Katonai-Nyomozó Jegyzék B. Virágh Géza szerkeszti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. Váci-u. 38., I. em., ahol a Katonai-Nyomozó Jegyzék közlési feltételei és minden egyéb felvilágosítás megtudható.

TÁJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtárra vasárnap szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtszéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. n. 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjjele” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. n. 2-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközölhetnek.

Magántulajdon jogviszonya a háboruban.

— Két közlemény. —

I.

A szárazföldi zsákmányjog, mint az előrehaladt kultúrának egyik szégyenfoltja, a hágai szabályzat életbeléptetésével végre törölve lett a hadi kódexből. Szomorúan áll még fenn azonban a rablásnak e módja — Anglia jóvoltából! — a tengeren.

A zsákmányszabadság a régi hadjáratoknak egyik vonzó oldalát képezte. Az ember-ember elleni küzdelemben a harcok mindent, amit útjában talált, elvihetett, a halottakat kifoszthatta, sőt ezen ténykedésének eredményében lelte honorálva viaskodásának napszámját. A szokásjog ezt természetszerűleg megengedte.

A szárazföldi zsákmányjog törlése nem jelenti azonban azt, hogy a magán-személyek az ellenséges hatalommal szemben minden kötelezettségtől mentesek. A modern hadviselésben — a háboru humanizálása mellett is — az a nemzetközi felfogás jut előtérbe, hogy a hadműveletek sikere érdekében a „katonai szükség” minden szabály alól tehet kivételt. „Silent leges inter arma”, avagy mint Gilinsky mondta a hágai békekonferencián: „en guerre on n'en connaît qu'une raison: c'est la raison de guerre.” A háboru fejeződjében a látszólag legsúlyosabb sérelmek is nemzetközi jogilag orvosolhatatlanok, míhelt azok a „katonai szükségből” eredtek. Szükség törvényt bont.

Régi szabály, hogy a háborunak a háborut táplálni kell. Napoleonnak is jelszava volt: „la guerre doit nourrir la guerre.” Még azonban a régebbi hadjáratokban — egész a XIX. századig — a harcolásnak, a hadisarcnak főcélja volt a hadviselő államnak meggazdagítása („à enrichir le belligérant”), addig a nemzetközi törvények által korlátolt legújabb háborúkban az ellenséges terület lakosságától követelt természetbeni szolgáltatásoknak és szolgálatoknak az ország vagyoni képességeivel arányban kell állani, nem lehetnek olyan természetiek, amelyek hazájuk elleni hadműveletekben való részvét kötelezettségét jelentik és végül a katonai követelmények keretében tisztán csak a hadviselés elősegítésére szolgálhatnak és a hadsereg szükségleteire vonatkozhatnak.

A hágai szabályzat 46. cikke kimondja, hogy a magántulajdont fizteletben kell tartani; a magántulajdon el nem kobozható (utóbbi tilalom természetesen nem áll fenn arra az esetre, ha valamely magán-személy a megszálló hatalommal szemben büntetendő cselekményt követett el és ellene a büntetés e módját alkalmazták).

A sérthetlenség alóli kivételt említ azonban a 23. c. g) pontja, mely szerint az ellenséges tulajdon elpusztítása, vagy elvitele meg van engedve, ha azt a háboru követelményei „okvetlenül” megkövetelik. Míután minden hadviselő félnek visszaélés esetén jogában és módjában áll megtorlással élni, minden ilyen cselekménynek katonailag alaposan megokoltnak kell lenni és csak egy felelős magasabb parancsnek kezdeményezéséből (parancsából) történhetik.

A galíciai helytartó nemrégiben adta ki — hivatalos megállapítások után — annak adatát, hogy az orosz hordák ott tartózkodásuk alatt a magántulajdonban mily pusztítást vittek végbe. Galícia ötvenkilenc kerületében 46.000 lakóházat és 113.324 gazdasági épületet pusztítottak el az oroszok, miáltal 58.225 családot tettek hajléktalanokká. Hogy ezen embertelen eljárásuk nem a katonai szükségéből származó volt, ahhoz bővebb kommentár azt hiszem nem szükséges. Ha ezen adatokhoz hozzáadjuk kárpáti bérceinken, Bukovinában, Keleti-Poroszországban elkövetett pusztításait, valamint vasutakon anyaországukba szállított kincseknek, vagyonnak óriási halmazát, tiszta képét kapjuk az orosz hadviselési módnak.

A 47. c. alapján kifejezetten tilos a

fosztogatás; ez még a rohammal bevett városban sincs megengedve. (28. c.) Ezen büntetést minden államnak törvényei szigorúan fenytik, de katonai szabályzatai is tiltják. Monarkiainkban a Szolg. Szab. I. r. 33. pontja és a Katonai bünt. tvk. 499. §. elrendeli, hogy a zsákmányoló, fosztogató elrettentő példa gyanánt haladéktalanul felkondolandó; a XXXIII. hadi-cikk, valamint a Katonai bünt. tvk. 492-501. §§-ai pedig behatóan tárgyalják magát a fosztogatást és annak büntetését. Szolg. Szabályzatunk II. részének 403. pontja pedig felhatalmazást ad arra, hogy a sebesülteket és elesetteket zsákmányoló esőseléket kimélet nélkül fel kell kondolni. Büszkén állíthatjuk, hogy ezen tilalmak szabályzatainknak nemcsak írott malasztjai, hanem azokat derék harcossáink tényleg lelkiismeretesen betartják. Ellenben minden ellenünk — mint azt a külügyminiszteri „Bizonyítékok”-ból is megállapíthatjuk (de láttuk is a haretereken) — fosztogatást, rablást a legnagyobb fokban üzte és üzi. Hű szövetségeseink, a németek humanus hadviselésére jellemző fényt vet már ama körülmény is, hogy 1870-ben, a franciák elleni hadjárat alkalmával, amikor még a hadijog írott törvényei ösmereftlenek voltak, I. Vilmos császár proklamációjában kijelentette, hogy míután a francia hadsereg és nem a polgárság ellen visel háborut, utóbbinak magánvagyonát (a német hadsereg tekintélye érdekében is), a legnagyobb tiszteletben kell tartani (még kereskedelmi hajóikat is!) **Bodó János.**

Irodalom.

— **El nem mondott beszédek.** Ez év június havában nagy feltűnést keltett az egész országban a feministák kongresszusának betiltása. Ezen a kongresszuson pedig a női munka érvényesülésének előfeltételeit, az anya- és gyermekvédelemnek, valamint a nő politikai befolyásának napról-napra égetőbbé váló kérdéseit kívánták tárgyalni. A Feministák Egyesülete, hogy a kongresszus tárgyalásainak értékes anyaga kárba ne vesszen, elhatározta, hogy a betiltott előadásokat összegyűjti és az érdeklődők számára könyv alakjában hozzáférhetővé teszi. Ez a könyv most jelent meg és valóban méltó arra, hogy vele bővebben foglalkozzunk. A kongresszus első napján a nők előtt nyitva álló pályákról szakemberek tartottak volna előadást. A műnek első részét ezen előadások töltik ki. Az egyes pályáknak és a munkaviszonyoknak alapos ismerete, valamint a pályaválasztás előtt álló asszonyok és leányok helyzetének teljes megértése, ügyüknek szeretettel felkarolása megnyilvánul nemcsak minden egyes pályaismertető előadásában, hanem az előadásokhoz fűzött gyakorlati utmutatásokban is. A feministák egyesületének közgyűlése volt a kongresszus második napjára kitűzve. A közgyűlésen gróf Teleki Sándorné pompás előadása: „A női munka” volt kitűzve. Az egyesület évi jelentése bizonyítéka annak a taradhatatlan, óriási küzdelemnek és munkának, melyet a magyar nemzet hűvei a háboru masodik évében kifejtettek asszonytársaink érdekében. A kongresszus harmadik napja gyermekvédelmi problémáknak volt szentelve. Glücklich Vana, Agoston Feterne, Szirmai Oszkárné, dr. Kévesz Margit és Szana Sándor előadásai a legégetőbb problémák megvitatását célozták. Az el nem mondott beszédek itt is az első hatasavai bírnak: meleg emberszeretet, segíteni akarás és céltudatos irányzat sugárzik ki belőlük. Aki a nők helyzetének javítását szíven viseli, aki pályaválasztás előtt áll, aki a jövő generációnak jobb jövőt akar biztosítani, olvassa el ezt a könyvet, bizalmat fog meríteni belőle, utalgatást és tanácsot fog nyerni eletpályájára vonatkozólag és megismeri azokat a célokat, amelyekért a nemzetünk küzd. A kongresszusi napló kapható a Feministák Egyesületében (Budapest, V., Mária Valéria-utca 12.) 4 korona előzetes beküldésé ellenében.

A csenei járás főszolgabírájától.
5514—1916. szám.

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye csenei járásához tartozó Nagyjecsa községében megüresedett **községi jegyzői állásra** pályázatot hirdetek, felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában megkivánt minősítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a csenei szolgabíróságnál **1916. évi december hó 16. napjáig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Javadalmazás:

Kézpénzfizetés évi 2400 K., utiátalány 160 K.
Szabad lakás és az ahhoz tartozó kert haszonélvezete.

A választás hatánapját később fogom kitűzni.

Csene, 1916. évi november hó 27-én.

Sztojanovics, főszolgabíró.

Eladó

egy **Stiria** gráci gyártmányu

kötőgép

5,20. 79 tüvel, kitűnő karban

Ár megegyezés szerint.

GAJDA, Basahid.

A csenei járás főszolgabírájától.
1999—1916. szám.

Pályázati hirdetés

Torontálvármegye csenei járásához tartozó **Papd** községében megüresedett **községi jegyzői állásra** pályázatot hirdetek, felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában megkivánt minősítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a csenei szolgabíróságnál **1916. évi december hó 16. napjáig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Javadalmazás:

Kézpénzfizetés a községtől évi 1000 K. állami fizetéskiegészítés évi 1000 K és 80 K utiátalány.

Szabad lakás és kert haszonélvezete, továbbá 2 öl tűzifa.

A választást 1916. évi december hó 20-án reggel 9 órakor fogom Papd község-házánál megtartani.

Csene, 1916. évi november hó 26-án.

Sztojanovics, főszolgabíró.

Ház eladó

NAGYBECSKERÉKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::
— Közlebbit a kiadóhivatalban. —

1267—x.15

Nagykikindai járás főszolgabírájától.
8206—1916. szám.

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegye nagykikindai járás **Szaján** községében lemondás folytán megüresedett **községi irnoki állásra** ezenel pályázatot hirdetek.

Évi fizetés 1000 korona kézpénz-javadalom és a járlat kiállításáért beszédhető díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy erkölcsi bizonylattel és eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi **december hó 20-ig** a nagykikindai járási szolgabírói hivatalhoz küldjék be. Az adóügyekben jártassággal bíró egyének előnyben részesülnek.

Nagykikinda, 1916. november 25.

Horváth főszolgabíró.

Pályázat.

Szanád községénél egy jóra való, szorgalmas fiatal ember **Irnok-végrehajtóul** kerestetik.

Szanád, 1916 november 30.

A község előljárósága.

Kifutó leány

alkalmazást nyerhet azonnal nagyobb helybeli iparvállalatnál.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Biztosítási ügynökségek:

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fgh.-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Ált.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Martinov Szvetozár Szerb egyház palota.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-utca.

Butorgyár:

Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv.Guttman Jakabné és fiai. Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mesznik R. özvegye, Hunyadi-utca.

Fényképész:

Kremser István, Gizella-part.
Oroszy Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis E., Erzsébet-hidon tul, Ambrózy szappangyár épületében.

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc, Megyeház-u. 2. Tarnai-féle ház.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműaru-, rövidárúüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Kőművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Adám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkauzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer-udvar.

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Főtér, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sírkórártár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához“ c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társa, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-utca

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bence A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoín Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Remsing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.